

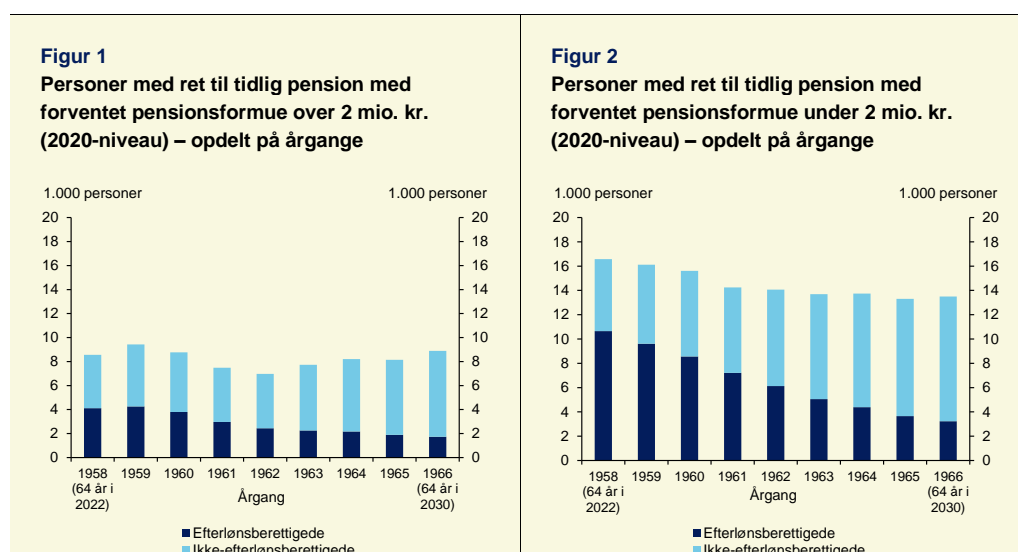
Faktaark

26. Tidlig pension og incitamerter til pensionsopsparing

Regeringen foreslår, at ydelsesniveauet for tidlig pension er på 13.550 kr. pr. måned før skat, svarende til 162.600 kr. årligt (2020-niveau). Ydelsen nedsættes for personer med pensionsformuer, som har en formueværdi svarende til over 2 mio. kr. Ydelsen nedsættes svarende til 4 pct. af formueværdien over bundfradraget. Det er samme aftrappingsprocent som i efterlønnen. Formueværdien opgøres 3½ år før folkepensionsalderen. Der er ikke særskilt nedsættelse af ydelsen som følge af pensionsudbetalinger.

For de personer, der har udsigt til at blive berørt af en ydelsesnedsættelse som følge af en pensionsformue over 2 mio. kr. reduceres det økonomiske incitament til at foretage pensionsindbetalinger tidligere i arbejdslivet. Det gælder især for personer, der aldersmæssigt er tæt på tidlig pension, *jf. nedenfor*.

I den fremskrivning, der ligger til grund for regeringens udspil, er det omkring en tredjedel af de personer, der opnår ret til tidlig pension, der forventes at have en pensionsformue over 2 mio. kr., og dermed vil opleve nedsættelse af ydelsen på baggrund af pensionsformue. Det svarer til omkring 8.000-9.000 personer pr. årgang, *jf. figur 1*. En del af disse vil samtidig være efterlønsberettigede – især i de første år efter 2022 – hvorved de også ville opleve nedsættelse i efterlønnen, såfremt de ønsker at benytte denne, *jf. figur 1*.

Anm.: Personer født i 2. halvår af 1955 er den første årgang, der kan gå på tidlig pension, men de har mindre end 3 år til folkepensionsalderen, når ordningen indføres. Fødselsårgang 1958 er første årgang, der har mulighed for 3 år med tidlig pension.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks registre og administrative oplysninger om individuelle ATP-indbetalinger stillet til rådighed af ATP.

Da aftrapningsprocenten med hensyn til pensionsformue er den samme i efterlønsordningen som i forslaget til tidlig pension (ved pensionsformuer over 2 mio. kr.) vil efterlønsberettigede, der opnår ret til tidlig pension, som udgangspunkt ikke få reduceret tilskyndelsen til pensionsopsparing yderligere.

For de efterlønsberettigede, der opnår ret til tidlig pension med en forventet pensionsformue under 2 mio. kr., vil valget af tidlig pension frem for efterløn tværtimod styrke den økonomiske tilskyndelse til at spare op. Det skyldes, at efterlønnen modregnes fra første pensionsformuekrone, mens regeringen foreslår et bundfradrag for pensionsformue svarende til 2 mio. kr. i tidlig pension. For de første årgange, med mulighed for 3 år på tidlig pension (årgang 1958-1960), er det over halvdelen af de berettigede til tidlig pension (med pensionsformuer under 2 mio. kr.), der samtidig forventes at være efterlønsberettiget, *jf. figur 2*.

Økonomisk incitament til pensionsopsparing ved tidlig pension

Det økonomiske incitament til pensionsopsparing for personer, der har udsigt til at opnå ret til tidlig pension, kan illustreres ved at sammenligne afkastet ved pensionsopsparing med afkastet ved anden opsparing.

Figur 3 nedenfor viser et regneeksempel over den samlede stigning i rådighedsløbet som pensionist ved yderligere opsparing svarende til 1.000 kroner efter skat afhængigt af, hvor mange år, den enkelte har til folkepensionsalderen på indbetalingstidspunktet.

Det skal understreges, at tidlig pensions effekt på gevinsten ved pensionsopsparing i figur 3 er illustreret for personer, der på opgørelsestidspunktet har et pensionsdepot *over* 2 mio. kr. og op til godt 6 mio. kr.¹ For personer med pensionsformuer *under* 2 mio. kr. er gevinsten upåvirket.

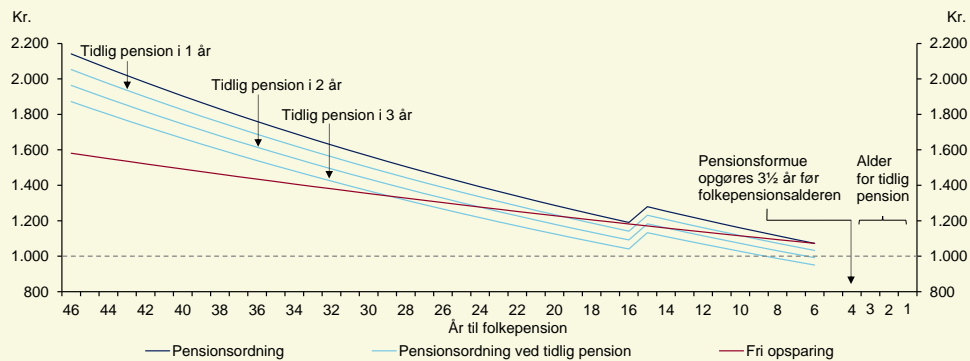
I regneeksemplet betragtes en person, som ikke betaler topskat på indbetalingstidspunktet, og som har udsigt til aftrapning af folkepensionens pensionstillæg som pensionist. Personen forudsættes at være enlig, hvilket betyder, at personens pensionstillæg aftrappes med 30,9 pct. af indkomsten som pensionist, herunder udbetalinger fra fradragsberettigede pensionsordninger. Derudover forudsættes, at personen ikke oplever indkomstaftapning af offentlige ydelser på indbetalingstidspunkter. Det forudsættes endvidere, at afkastet af den frie opsparing løbende beskattes som positiv nettokapitalindkomst (fx renteindtægter). Yderligere beskrivelse af forudsætningerne bag regneeksemplet fremgår af *Økonomisk analyse: Tilskyndelsen til pensionsopsparing, Finansministeriet (marts 2018)*.

Det fremgår, at pensionsopsparing er mindst lige så attraktivt som fri opsparing frem til og med 6 år før folkepensionsalderen, *jf. figur 3*. Efter dette tidspunkt er det muligt for de fleste ikke-topskatteydere med en arbejdsmarkedspension at indbetale hele pensionsbidraget til aldersopsparing.

¹ Ydelsen vil være fuldt ud nedsat for pensionsformuer over 6.065.000 kr. (2020-niveau)

Figur 3

Samlet stigning i rådighedsbeløbet som pensionist, ved yderligere 1.000 kroners opsparing afhængig af opsparingsform og regler, opgjort i indbetalingsårets priser

Anm.: Beløbene udgør summen over hele pensionsperioden af de årlige (konstante) løft af forbrugsmulighederne opgjort realt i indbetalingsårets prisniveau (uden diskontering). Modregningen af tidlig pension er indregnet i de år, hvor modregningen forudsættes at finde sted, dvs. hhv. 1, 2 og 3 år før folkepensionsalderen.

Resultaterne afhænger af en række beregningstekniske antagelser, som er beskrevet i *Økonomisk analyse: Tilskyndelsen til pensionsopsparing (marts 2018)*, som kan findes på fm.dk. Virkningerne i de sidste 5 år er ikke illustreret, da det her forudsættes, at pensionsopsparing sker via den aldersopsparing, som ikke fører til modregning i folkepensionen.

Det bemærkes, at ”knækker” 15 år før folkepensionsalderen skyldes pensionsfradraget, der 15 år før folkepensionsalderen stiger fra 12 til 32 pct. af de fradagsberettigede pensionsindbetalinger.

Kilde: Egne beregninger.

Beregningerne i figur 3 viser endvidere, at tidlig pension reducerer gevinsten ved at spare op via en pensionsopsparing. For personer, som omfattes af den foreslåede nye ret til tidlig pension, og som oplever at yderligere pensionsopsparing vil medføre nedsættelse af ydelsen i tidlig pension, vil opsparing til pension være mindre attraktiv end fri opsparing sidst i arbejdslivet. For personer som er berettiget til at modtage tidlig pension i 2 eller 3 år, vil der endvidere være tilfælde, hvor rådighedsbeløbet som pensionist stiger mindre end 1.000 kr. (i faste priser), hvis der spares yderligere 1.000 kr. op. Den lyseblå linje når således akkurat under 1.000 kr. i de sidste år. Dette er illustreret med den stiplede linje i figur 3.

Når regeringen foreslår en ydelsesnedsættelse i tidlig pension for høje pensionsformuer (og dermed høje pensionsindbetalinger), så skal det bl.a. ses i lyset af, at regeringen har et ønske om, at tidlig pension ikke skal være en attraktiv ordning for personer med meget høje pensionsformuer, der ofte har haft mindre fysisk hårde arbejdsliv og har mulighed for selv at finansiere egen tilbagetrækning.

Hertil kommer, at tidlig pension er en ordning, som kan vælges til sent i arbejdslivet. På det tidspunkt hvor opsparingsbeslutningen foretages, ved personen derfor ikke nødvendigvis, om vedkommende vil (eller kan) benytte sig af ordningen. Det vil altså i høj grad være i retrospektiv, at denne opsparing ”ikke har kunnet betale sig”, for de personer som ender med at benytte sig af tidlig pension.

I de sidste år af arbejdslivet vil der imidlertid være en tilskyndelse til ikke at indbetale yderligere til pension, for de som har udsigt til ydelsesnedsættelse som følge af pensionsformuerne over 2 mio. kr. Det gælder fra 6 år før folkepensionsalderen, hvor personen ved, om vedkommende opnår ret til tidlig pension og har evt. har besluttet om muligheden skal benyttes, og frem til 3½ år før folkepensionsalderen, hvor pensionsdepotet opgøres.

Det skal understreges, at ordningen altid stiller den berettigede bedre – selv hvis udsigten til tidlig pension reducerer tilskyndelsen til opsparing sidst i arbejdslivet. Dels har borgeren mulighed for ikke at gøre brug af ordningen, dels øges personens samlede rådighedsbeløb (alt andet lige) ved at tage imod ordningen.

I de økonomiske konsekvensberegninger af regeringens udspil er der ikke indregnet ændret opsparingsadfærd. Det skal blandt andet ses i lyset af, at der vil være modsatrettede effekter på incitamenterne til pensionsopsparing, fordi en del efterlønsberettigede, der vælger tidlig pension, kan undgå aftrapning når pensionsformuen er under 2 mio. kr., *jf. ovenfor*. Dertil kommer, at for så vidt angår arbejdsgiveradministrerede ordninger må det forventes, at en eventuel adfærdsreaktion vil være begrænset, og i forhold til private indbetalinger må en eventuel adfærdsreaktion delvist forventes at være porteføljeomlægninger, hvorved en eventuel reduceret pensionsopsparing modgås i andre opsparingsformer. Samlet set er det vurderingen, at ændringen i opsparingen vil være begrænset, og at fortegnet på ændringen er usikker.

Det bemærkes, at i forbindelse med *Aftale om flere år på arbejdsmarkedet (2017)* og *Lavere skat på arbejdsindkomst og større fradrag for pensionsindbetalinger (2018)*, hvor det generelle samspilsproblem i pensionssystemet som udgangspunkt blev håndteret, blev der heller ikke indregnet virkning af ændret opsparingsadfærd. Det skal ses i lyset af, at formålet med disse aftaler bl.a. var at understøtte det nuværende omfang af pensionsindbetalinger. Endvidere bemærkes, at den hidtidige håndtering har fokuseret på det generelle samspilsproblem og ikke på eventuelle samspilsproblemer for undergrupper, fx personer på specifikke ordninger.